

KS § 18

Dnr KS 001447/2016 - 901

**Remiss - Snabbare omval och förstärkt skydd för
valhemligheten - SOU 2016:71**

Beskrivning av ärendet	Båstads kommun ska avge remissvar på betänkande av 2015 års vallagsutredning SOU 2016:71 "Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten". Detta svar ska vara avgivet senast den 27 januari 2017.
Underlag till beslutet	Remiss – Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71). Tjänsteskrivelse från kommunjurist Elin Ax, daterad 2016-12-13. Förslag till remissvar. Protokollsutdrag från valnämnden 2016-12-20, § 4.
Förvaltningens förslag	1. Remissvaret godkänns och översänds till Regeringskansliet, Justitiedepartementet, såsom kommunens eget.
Valnämndens yttrande	Valnämnden ställer sig positiv till förslaget om att stärka valhemligheten. Merkostnaderna för kommunerna avseende nya valbås, extra personal samt eventuellt större lokaler bör medföra ett ökat statligt stöd.
Beslut	Kommunstyrelsen beslutar: 1. Remissvaret godkänns och översänds till Regeringskansliet, Justitiedepartementet, såsom kommunens eget.

Justerandes signaturer	Utdragsbestyrkande

ValN § 4 Dnr ValN 000001/2016-901

**Remiss - Snabbare omval och förstärkt skydd för
valhemligheten - SOU 2016:71**

Beskrivning av ärendet	Båstads kommun ska avge remissvar på betänkande av 2015 års vallagsutredning SOU 2016:71 "Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten". Detta svar ska vara avgivet senast den 27 januari 2017. Valnämnden i Båstads kommun har givits tillfälle att yttra sig över remissvaret. Utredningen behandlar, vilket titeln antyder, två huvudsakliga frågor. Dels frågan om snabbare omval, dels frågan om förstärkt valhemlighet.
Underlag i ärendet	Tjänsteskrivelse daterad den 13 december 2016, med tillhörande bilaga.
Förvaltningens förslag	1. Remissvaret godkänns och översänds till Regeringskansliet, Justitiedepartementet, såsom kommunens eget.
Föredragande	Kanslichef Catharina Elofsson föredrar ärendet.
Yrkande	Tomas Peterson (MP) och Jan Ekelund (S): Valnämnden ställer sig positiva till förslaget om att stärka valhemligheten. Merkostnaderna för kommunerna avseende nya valbås, extra personal samt eventuellt större lokaler bör medföra ett ökat statligt stöd.
Proposition	Efter framställd proposition på yrkandet ovan finner ordföranden att nämnden bifallit detta yrkande.
Beslut	Valnämnden beslutar avge följande yttrande till kommunstyrelsen: 1. Valnämnden ställer sig positiva till förslaget om att stärka valhemligheten. Merkostnaderna för kommunerna avseende nya valbås, extra personal samt eventuellt större lokaler bör medföra ett ökat statligt stöd.

Justerandes signaturer			
Utskott/presidium	KS/nämnd	KF	Utdragsbestyrkande

Datum: 2016-12-13

Handläggare: Elin Ax

Dnr: KS 001447/2016-901

Till: Kommunstyrelsen

Beslutet ska expedieras till:

Regeringskansliet, Justitiedepartementet: ju.l6@regeringskansliet.se

Valnämnden

Bilagor till tjänsteskrivelsen:

Förslag till remissvar

Samråd har skett med:

Kanslichef

Nämndsekreterare

Remissvar på SOU 2016:71 Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten - dnr: Ju2016/07760/L6

Bakgrund

Båstads kommun väljer att avge remissvar på betänkande av 2015 års vallagsutredning SOU 2016:71 "Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten". Detta svar ska vara avgivet senast den 27:e januari 2017. Valnämnden i Båstads kommun har givits tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Utredningen behandlar vilket titeln antyder två huvudsakliga frågor. Dels frågan om snabbare omval, dels frågan om förstärkt valhemlighet.

Utredningens förslag för snabbare omval

Utgångspunkten för att tillskapa regler för ett snabbare omval ligger enligt utredningen i att omvalet ska fungera som ett omval i egentlig mening. Nu gällande regler motsvarar i stort reglerna för ett ordinarie val och kan därför sägas ha karaktären av ett nyval och inte ett omval. Därför föreslås framförallt att omval ska göras på samma partivalseklar som det upphävda valet, eftersom detta betydligt effektiviserar processen då inga nya registreringar måste göras eller samtycken lämnas in. Partiernas nomineringsprocess måste inte heller göras om. Inte heller ska nya partier kunna anmäla sig till omvalet. Däremot föreslås inte röstlängdsreglerna ändras, utan denna kommer uppdateras utifrån in- och utflyttade ur kommunen samt myndigblivna och avlidna.

Utredningen förslår också en tidsfrist om tre månader inom vilket ett omval ska hållas efter beslut om omval. Detta ska uppnås genom ändrade tider för utskick av röstkort och handläggningen av överklaganden av ordinarie val effektiviseras.

Betänkandets *avsnitt 4.3.4* föreslår att en fast tidsfrist införs inom vilken omval senast ska hållas. Detta ska hållas inom tre månader efter beslut om omval. Tidsfristen om tre månader ska enligt direktivet till utredningen börja löpa först efter beslut om omval, för att inte påverka valprovsningsnämndens förutsättningar att utföra sitt uppdrag.

Förstärkt skydd för valhemligheten

För att förbättra skyddet av väljarnas rätt till fria och hemliga val föreslår utredningen nya valskärmar, där valsedlarna ligger innanför skärmen. Valskärmar ska också vara försedda med skynken så att den som röstar kan dra för mot insyn. Utredningen föreslår också att arbetet vid röstmottagningsställena ska stramas upp för att bland annat undvika köbildning.

Betänkandets avsnitt 5.3 *Överväganden och förslag* innebär att valsedlarna genom valnämndens försorg placeras innanför valskärmen. Detta innebär att väljare ska både ta sin röstvalsedel och göra i ordning rösten bakom skärmen. Därmed kommer valhemligheten också att gälla när väljare tar sin valsedel. Utredningen räknar med att de nya valskärmar kommer innebära ökade kostnader i samband med valen. Dels i form av en engångskostnad för inköp av nya skärmar, dels för att det kommer krävas ökad övervakning för att möjliggöra löpande uppsikt över partivalsedlarna bakom skärmen. Det kommer uppskattningsvis krävas ytterligare två röstmottagare per röstmottagningsställe.

Aktuellt

För Båstads kommun är det angeläget att avge remissvar, då kommunen har erfarenheter som kan vara värdefulla vid antagande av ny vallag. Betänkandets förslag till snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten är i huvudsak utformat för att underlätta situationer likt den Båstads kommun befann sig i 2014. Dock har utredningen inte tittat på behörighetsfrågor i samband med omval. Båstads kommun erfor i samband med beslut om omval att behörighetsfrågan inte är tillräckligt reglerad.

Förutom frågan om behörighet vid omval bör några ytterligare synpunkter på utredningens förslag lämnas. Dispositionen av Båstads kommuns synpunkter är gjord i enlighet med regeringskansliets riktlinjer för avlämnande av remissvar.

Förslag till beslut

Valnämndens förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar:

- 1. Remissvaret godkänns och översänds till Regeringskansliet, Justitiedepartementet, såsom kommunens eget.**

Båstad enligt ovan

Elin Ax
Kommunjurist

Datum: 2016-12-13

Handläggare: Elin Ax, kommunjurist

Dnr: KS 001447/2016-901

Betänkande SOU 2016:71 Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten

Sammanfattning av Båstads kommuns synpunkter

Båstads kommun önskar att regeringen tydliggör några frågor angående fullmäktiges behörighet i situationen vid omval. Båstads kommun föreslår också att tidsfrist för beslut om omval övervägs, då kommunen av erfarenhet vet att detta kan dröja. Slutligen är Båstads kommun oroliga för att hanteringen kring föreslagna valbås riskerar öka köriskan och föreslår att riktlinjer fastslås för hur många väljare som får finnas i vallokalen samtidigt.

Fråga om fullmäktiges behörighet vid en omvalssituation

På förekommen anledning önskar Båstads kommun att regeringen vid fråga om snabbare omval utreder frågan om fullmäktiges behörighet vid en omvalssituation. Denna fråga anser Båstads kommun varken är tillräckligt reglerad i gällande vallag eller begrundad i betänkandet. Av 5 kap. 5 § 2 st. kommunallagen framgår att mandattiden efter valprövningsnämndens beslut om omval i enlighet med 14 kap. 27 § vallagen ska förlängas tills omvalet är avslutat. Vallagen 14 kap 27 § anger som förutsättning för valprövningsnämndens beslut att färre än halva antalet ledamöter utsetts i kommunfullmäktige. Båstads kommun menar därmed att det är tveksamt att paragrafen i 5 kap. 5 § KL är tillämplig på situationer där hela kommunfullmäktige är föremål för omval, vilket var fallet vid 2014 års val till Båstads kommunfullmäktige. I landet finns flera kommuner som endast består av en valkrets, varför frågan är viktig att reglera. Även om betänkandets förslag om snabbare omval får önskat genomslag, måste troligen de för kommunen viktiga besluten om budget och skattesats beslutas inom perioden innan omval avslutats. Detta medför att frågan om behörighet är av väsentlig karaktär.

Båstads kommun önskar också att regeringen i övrigt fastslår två frågor om kommunfullmäktiges behörighet. Båstads kommun önskar att regeringen klargör om de beslut ett fullmäktige fattat innan beslut om omval, har samma verkan som det haft om beslut om omval inte fattats. Eftersom beslut om omval fattats har följaktligen ledamöterna utsetts med stöd av ett upphävt beslut och Båstads kommun undrar om detta fullmäktige har full behörighet och befogenhet att fatta beslut. Båstads kommun undrar också om kommunfullmäktige har full behörighet att fatta beslut under perioden efter att beslut om omval är fattat tills omval är slutfört. Full behörighet innebär att felaktigt vald majoritet, kan binda efterföljande majoritet.

4.3.4 Tidsfrister vid omval

Att få en snabbare och smidigare omvalsprocess anser Båstads kommun vara mycket bra. Framförallt är det med tanke på frågan om fullmäktiges behörighet viktigt att tiden fram till beslut om omval är så kort som möjligt. Möjligen skulle lagen även förses med en tidsfrist för detta. För Båstads kommuns del kom beslut om att upphäva valet först 2014-12-17, eftersom många andra överklaganden prövades innan överklagandet av kommunfullmäktige valet i Båstads kommun.

Båstads kommun önskar också att resonemang förs om möjligheterna att anpassa tidsfristen för omval i kommunen med eventuellt omval eller extraval för riksdagen. Båstads kommun avvaktade 2014 annonserat beslut om extraval, innan förslag om datum för omval gjordes till valmyndigheten. Detta då val innebär omfattande arbetsinsatser för kommunen.

5.3 Överväganden och förslag

Båstads kommun har erfarenhet av att köbildning i vallokaler lätt uppstår. Kommunen befarar att den nya ordningen där väljare plockar till sig valsedlar i valbåset ytterligare kommer öka risken för dessa. Därmed önskar Båstads kommun att valmyndigheten ger kommunerna tydliga instruktioner om hur valarbetet ska organiseras så att köbildning i möjligaste mån underlättas. Båstads kommun önskar också att möjligheter införs för valförrättarna att begränsa hur många personer som finns i vallokalen samtidigt. Detta för att minimera risk för köbildning, vilken kan medföra att rösthemligheten äventyras.

Båstad 2017-01-23

Bo Wendt (BP)

Kommunstyrelsens ordförande